

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра українського ділового мовлення

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«РИТОРИКА ТА СТИЛІСТИКА НАУКОВИХ ПРАЦЬ»

Освітня програма	«Кіберзахист у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі»
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Форма здобуття вищої освіти	очна (денна)
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено на засіданні кафедри українського ділового мовлення від 26 червня 2025 р., протокол № 5.

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Курс (и)	1
Семестр (и)	1
Обсяг (кредити ЄКТС/години)	3 / 90
Кількість змістових модулів	1
Розподіл годин за видами навчальної діяльності:	–
лекції (Л)	12
семінарські заняття (СЗ)	20
практичні заняття (ПЗ)	–
лабораторні заняття (ЛЗ)	–
індивідуальні завдання (ІЗ)	–
самостійна робота (СР)	58
форма підсумкового контролю (семестр)	диференційований залік (1)

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: базові знання з української мови професійного спрямування.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета та основні завдання вивчення навчальної дисципліни

Мета:

- удосконалення комунікативної компетентності майбутнього фахівця з кіберзахисту у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі;
- вироблення навичок оптимальної мовної поведінки в науковій професійній сфері: редагування та укладання фахових наукових текстів, вибір комунікативно виправданих мовних засобів.

Завдання – готувати грамотних фахівців, які досконало володіли б державною українською мовою в повсякденній професійній та науковій сферах, зокрема набули навичок дотримання чинних норм сучасної української літературної мови.

2.2. Результати навчання

Обов'язкова навчальна дисципліна «Риторика та стилістика наукових праць» спрямована на досягнення програмних результатів навчання, які в інтегрованому (синтезованому) вигляді визначені у профілях освітньо-професійної програми «Кіберзахист у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі» (від 26.06.2025, протокол вченої ради НА СБУ від 26.06.2025 № 6).

ПРН 1	Застосовувати системний аналіз та синтез для вирішення завдань забезпечення національної безпеки.
ПРН 6	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів

	досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.
ПРН 14	Зрозуміло й недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань національної безпеки до фахівців і не фахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СР
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Семестр 1						
Змістовий модуль 1. Державна мова в науковій комунікації фахівця з кіберзахисту у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі						
Тема 1. Науковий стиль сучасної української літературної мови у професійних текстах фахівця з кіберзахисту	90	12	20			58
Лекція 1. Специфіка наукового тексту й професійного наукового викладу думки		2				
Семінарське заняття 1. Композиція наукового тексту та його мовні засоби. Особливості оформлення наукових професійних праць.			2			
Самостійна робота 1. Бібліографічний опис джерел наукових праць.						8
Семінарське заняття 2. Лексична компетентність фахівця з кіберзахисту.			2			
Самостійна робота 2. Лексичні та стилістичні норми в наукових працях із кіберзахисту у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі.						10
Лекція 2. Морфологічні норми фахового наукового мовлення.		2				
Семінарське заняття 3. Тези як наукова публікація результатів професійної діяльності фахівця з кіберзахисту.			2			
Семінарське заняття 4. Морфологічні норми в наукових працях із кіберзахисту у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі.			2			
Самостійна робота 3. Прийменник у наукових текстах фахівця з кіберзахисту.						10
Лекція 3. Синтаксичні норми фахового наукового мовлення.		2				
Семінарське заняття 5. Синтаксичні норми в наукових текстах фахівця з кіберзахисту.			2			
Самостійна робота 4. Активні та пасивні конструкції в наукових працях із кіберзахисту у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі.						10
Семінарське заняття 6. Стаття як самостійний науковий твір фахівця з кіберзахисту.			2			
Самостійна робота 5. Анотація як складник наукової фахової праці.						10
Лекція 4. Укладання публічного виступу фахівця з кіберзахисту.		2				
Семінарське заняття 7. Композиційно-логічна побудова фахового наукового публічного виступу та особливості його мовного оформлення.			2			
Самостійна робота 6. Мультимедійна презентація наукового фахового виступу.						10

Лекція 5. Мистецтво виголошення фахового публічного виступу.		2				
Семінарське заняття 8. Мистецтво презентації результатів професійної наукової діяльності.			2			
Лекція 6. Культура писемного наукового мовлення фахівця з кіберзахисту.		2				
Семінарське заняття 9. <i>Модульна контрольна робота.</i>			2			
Усього годин за змістовий модуль 1	90	12	18			58
Підсумковий контроль (<i>диференційований залік</i>)			2			
Усього годин за навчальну дисципліну	90	12	20			58

Організаційно-методичні вказівки до проведення навчальних занять та контрольних заходів: *поділ навчальної групи на 2 підгрупи на семінарські заняття.*

4. Основні методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: за джерелом знань – словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда), наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація), практичні (вправи, тестування).

Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності: інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, проблемний метод, частково-пошуковий (евристичний) метод, пошуковий (дослідний) метод.

Методи навчання за логікою передавання інформації: індуктивний, дедуктивний.

Методи навчання за ступенем керування освітньою діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна робота.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дискусії.

Методи стимулювання обов'язку й відповідальності: зовнішній (заохочення), внутрішні (розкриваються як підґрунтя для плідної діяльності).

5. Оцінювання результатів навчання

5.1 Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	0.8
Підсумковий контроль (ПК)	0.2

Підсумкова семестрова оцінка (ПСО) обчислюється за формулою: $ПСО=К+ПК$.

5.2. Складниками для обчислення бала поточного контролю здобувача вищої освіти є:

Види навчальної діяльності	Кількість балів (максимальна)
Робота на лекціях (ведення конспекту лекцій або інше)	12 (6 б. – відвідування занять + 6 б. – конспект)
Робота на семінарських заняттях	13 (8 б. (відвідування занять) + 5 б. (відповідь на занятті))
Робота на практичних заняттях	–
Робота на лабораторних заняттях	–
Виконання завдань для самостійної роботи	10
Виконання індивідуальних та/або групових завдань	–
Виконання модульної контрольної роботи	45
Участь у мовно-літературних конкурсах (додатково)	2
Призове місце в мовно-літературних конкурсах (додатково)	5
Авторський твір до художньо-публіцистичного альманаху «З Батьківщиною в серці» (додатково)	5

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю – 50.

Здобувач освіти отримує 1 бал за кожне відвідане заняття, за конспектування однієї лекції 1 бал. Роботу здобувача освіти на семінарському занятті оцінюють за 5-бальною шкалою. За кожне пропущене без поважної причини і невідпрацьоване в подальшому семінарське заняття викладач віднімає 1 бал від підсумкової оцінки поточного контролю.

5.3. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками.</i> Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.</i> Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.

FX	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Державна мова : навч. посіб. / [Ориця ДЕМСЬКА та ін.]. Київ : Нац. акад. СБУ, 2022. 248 с.
2. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. з алгоритмічними приписами. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 426 с.
3. Плотницька Інна. Основи наукового мовлення : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 252 с.
4. Плотницька Інна. Ораторське мистецтво : навчально-методичний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 110 с.
5. Українська мова в професійній діяльності співробітника Служби безпеки України : навч. посіб. / Л. М. Голіченко, Н. В. Кавера, І. В. Житар та ін. Київ : НА СБ України, 2020. 304 с.
6. Українська наукова мова : навч. посіб. / Л. М. Голіченко, Л. Ю. Алтицева, І. В. Житар, Н. В. Кавера. Київ : Нац. акад. СБУ, 2024. 250 с.
7. Шинкарук В.Д., Теслюк В.М. Основи риторики: навчальний посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 320 с.

Допоміжна література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250 000 слів / В. Т. Бусел (уклад. і голов. ред.). Київ; Ірпінь : Перун, 2007. 1736 с.: іл.
2. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Львів : БаК, 2012. 536 с.
3. Куньч Зоряна, Городиловська Галина, Шмілик Ірина. Риторика : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 496 с.
4. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 213 с.
5. Словник-довідник з культури української мови / Д. Г. Гринчишин, А. О. Капелюшний, О. А. Сербенська, З. М. Терлак. К. : Знання, 2004. 368 с.

6. Український правопис : довідкове видання Київ : НВП «Видавництво “Наукова думка” НАН України», 2019. 391 с.

Нормативно-правові акти

Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 21. Ст. 81.

Адреса розміщення робочої програми навчальної дисципліни: платформа дистанційного навчання НА СБУ (Moodle), електронний ресурс бібліотеки НА СБУ.

7. Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни

№ п/п	Дата, номер протоколу засідання кафедри (спільного засідання кафедр)	Рішення за результатами перегляду	Підпис керівника кафедри

